

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
सम्माननीय प्रधान न्यायाधीश श्री कल्याण श्रेष्ठ
माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल
फैसला

०७०-CR-०२३६

मुद्दा: कर्तव्य ज्यान ।

आइत तामाङको जाहेरीले नेपाल सरकार १ पुनरावेदक
वादी

विरुद्ध

जिल्ला सिन्धुपाल्चोक, भोताङ गा.वि.स. वडा नं. ४ बस्ने बीरबहादुर तामाङ १

ऐ.ऐ. बस्ने कृष्ण तामाङ १ प्रत्यर्थी

ऐ.ऐ. बस्ने कप्तान तामाङ १ प्रतिवादी

ऐ.ऐ. घर भै हाल कारागारमा थुनामा रहेका लाक्पा तामाङ १

०७०-CR-०१९६

जिल्ला सिन्धुपाल्चोक, भोताङ गा.वि.स. वडा नं. ४ घर भै हाल कारागारमा थुनामा
रहेका लाक्पा तामाङ १ पुनरावेदक
प्रतिवादी

विरुद्ध

आइत तामाङको जाहेरीले नेपाल सरकार १ प्रत्यर्थी
वादी

०७०-CR-१३९८

जिल्ला सिन्धुपाल्चोक, भोताङ गा.वि.स. वडा नं. ४ घर भै हाल कारागारमा थुनामा
रहेका पेवाङ तामाङ १ पुनरावेदक
प्रतिवादी

विरुद्ध

आइत तामाङको जाहेरीले नेपाल सरकार १ प्रत्यर्थी
वादी

शुरु फैसला गर्ने: माननीय जिल्ला न्यायाधीश श्री बीरबहादुर डाँगी
सिन्धुपाल्चोक जिल्ला अदालत

पुनरावेदन अदालतमा फैसला गर्ने: माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाशराम मिश्र
माननीय न्यायाधीश श्री सुष्मालता माथेमा
पुनरावेदन अदालत पाटन

पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६९।६।२३ को फैसला उपर न्याय प्रशासन
ऐन, २०४८ को दफा ९ बमोजिम वादी प्रतिवादीहरु दुवै तर्फबाट यस अदालतमा पुनरावेदन
परेको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य र ठहर यस प्रकार छ:-

मिति २०६६।६।९ गते फुलपातीको दिन राँगाको मासु भाग लगाउने क्रममा लाक्पा
तामाङ र पेवाङ तामाङबीच झगडा भई पेवाङ तामाङले लाक्पा तामाङलाई खुकुरीले प्रहार गरी
सामान्य घाइते बनाएको विषयलाई लिई मिति २०६६।६।१० गते लाक्पा तामाङले पेवाङ
तामाङसँग क्षतिपूर्ति बापत रु. ५०,०००।— मागेकोमा पेवाङले १ बिसौली घिउ र एउटा
कुखुरा दिन्छु भनेपछि सहमती हुन नसकी लाक्पा तामाङ प्रहरीमा जान भनी कृष्ण तामाङ,
बीरबहादुर तामाङ र कप्तान तामाङसमेतलाई साथमा लिई गएको कुरा थाहा पाई पेवाङ
तामाङले पनि आफ्नो दाई बुद्धे तामाङलाई साथमा लिई स्कूल डाँडामा आउँदा लाक्पा
तामाङको समुहले घेरा हाली कुटपिट गर्नुको साथै निजहरुले बुद्धे तामाङलाई भकाभक
खुकुरीले प्रहार गरेपछि पेवाङ तामाङ भागेको र सोही चोटको कारण मेरो भाई बुद्धे तामाङको
मृत्यु भएकोले निज लाक्पा तामाङ, कृष्ण तामाङ, बीरबहादुर तामाङ र कप्तान तामाङलाई
पक्राउ गरी आवश्यक कारवाही गरी पाउँ भन्नेसमेत बेहोराको आइत तामाङको किटानी
जाहेरी दर्खास्त।

जिल्ला सिन्धुपाल्चोक भोताङ गा.वि.स. वडा नं. ४ स्कूलडाँडा स्थित पूर्वपश्चिम गोरेटो
बाटो, उत्तरमा माइला तामाङको जग्गा, दक्षिणमा पासाङ तामाङको जग्गा यती चारकिल्लाभित्र
सार्वजनिक बाटोकोबीच भागमा अन्दाजी १ फुट बराबरको क्षेत्रफलमा रातो रगत जस्तो पदार्थ
सुकेको अवस्थामा रहेको र उक्त स्थानबाट ४ फिट पश्चिमपट्टी बाटोकोबीच भागमा अन्दाजी
१ फुट बराबरको क्षेत्रफलमा रातो रगत जस्तो पदार्थ सुकेको अवस्थामा रहेको भन्नेसमेत
बेहोराको घटनास्थल मुचुल्का ।

मृतकको टाउकाको बायाँ तालुभन्दा तल र बाँयापट्टी पछ्याडिको भागमा धारिलो हतियारको चोट रहेको, दायाँ खुट्टाको पैतालाभन्दा केहीमाथि धारिलो हतियारको चोट रहेको भन्ने बेहोराको घटनास्थल लाशजाँच मुकुल्का ।

लाक्पा तामाङलाई पक्राउ गरी तलासी लिँदा निजले बोकी रहेको झोलाबाट पित्तलको काजो, पित्तलको पारो, खैरो काठमा बुट्टा काटेको बिँड सहित १८ इन्च लम्बाई भएको खुकुरी फेला परेको र फेला परेको खुकुरी हामीहरुकै सामु प्रहरीले बरामद गरी लगेको ठिक साँचो हो भन्नेसमेत बेहोराको बरामदी मुकुल्का ।

मिति २०६६।६।९ गते मासुको निहुँमा पेवाङ तामाङले मलाई खुकुरीले टाउकोमा हानी घाइते बनाएको र सोको क्षतिपूर्ति रु. ५०,०००।— माग गर्दा निज पेवाङ तामाङले १ बिसौली घिउ र एउटा कुखुरा दिने भनेपछि हामीहरुमा सहमती हुन नसकी मैले कृष्ण तामाङ, धने तामाङ, बीरबहादुर तामाङ, कप्तान तामाङ र गोपाल तामाङलाई साथमा लिई प्रहरी चौकीमा उजुर दिन जाँदा मेरो मावली बाजेले गाउँको झगडा गाउँमै मिलाउनु पर्छ भनी सम्झाई फर्काई दिनु भएकोमा फर्की आउँदा बाटोमा बुद्धे तामाङ र पेवाङ तामाङसँग भेट भई पेवाङले कहाँ जान लागेको भनी सोध्दा चौकीमा उजुर गर्न जान लागेको भनी भन्नासाथ पेवाङ तामाङले खुकुरी निकाली मलाई प्रहार गर्न लाग्दा मैले छली निहुँरिदा मलाई समाती रहेको बुद्धे तामाङको टाउकोमा लागी बुद्धे तामाङ ढलेपछि पेवाङ तामाङ अलमल भएको अवस्थामा मैले निजको हातबाट खुकुरी खोसीसँगै गएका बीरबहादुर तामाङ, कृष्ण तामाङ, धने तामाङ, कप्तान तामाङ र गोपाल तामाङले निजलाई समान खोज्दा निज भागेको हो, रीसको झोकमा उक्त खुकुरीले बुद्धेलाई टाउको तथा खुट्टामा मैले प्रहार गरेको हो । उक्त घटनामा मैले र पेवाङले बाहेक अरु कोही कसैले पनि बुद्धेलाई प्रहार गरेको छैन, मार्छु भनी खुकुरी प्रहार गरेको होइन, बरामदी खुकुरी पेवाङ तामाङको हो भन्नेसमेत बेहोराको लाक्पा तामाङले अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष गरेको बयान ।

मिति २०६६।६।९ गते मासुको निहुँमा पेवाङ तामाङले लाक्पा तामाङलाई खुकुरीले टाउकोमा हानी घाइते बनाएको र सोको क्षतिपूर्ति रु. ५०,०००।— माग गर्दा निज पेवाङ तामाङले १ बिसौली घिउ र एउटा कुखुरा दिने भनेपछि कुरा नमिली लाक्पा तामाङ प्रहरी चौकीमा जान्छु भनेपछि म पनि निजसँगै चौकीतर्फ गएकोमा म्येन्दो तामाङ र गोपाल तामाङले

गाउँको झगडा गाउँमै मिलाउनु पर्छ भनी सम्झाई फर्काई दिएकोमा फर्की आउँदा बाटोमा बुद्धे तामाङ र पेवाङ तामाङसँग भेट भई पेवाङले कहाँ जान लागेको भन्नासाथ पेवाङ तामाङले खुकुरी निकाली लाक्पा तामाङलाई प्रहार गर्न लाग्दा निजले छली निहुँरिदा निजलाई समाती रहेको बुद्धे तामाङको टाउकोमा लागी बुद्धे तामाङ ढलेपछि हामी सबैजनाले पेवाङले बोकेको खुकुरी खोसी समात्र लाग्दा निज भागी लखेट्दै जाँदा भेट्न नसकी घटना भएको ठाउँमा फर्किँदा लाक्पा तामाङले बुद्धे तामाङलाई खुट्टा र टाउकोमा २ पटक प्रहार गरी सकेकोले निजहरूलाई छुट्याई निजको घरसम्म कृष्ण तामाङसमेतले बोकी लगी राखेको हो, भोलिपल्ट बुद्धे तामाङको मृत्यु भएको खबर सुनें, सो घटनामा मैले निजलाई खुकुरी प्रहार गरेको छैन, उक्त खुकुरी पेवाङ तामाङको हो भन्नेसमेत बेहोराको प्रतिवादी बीरबहादुर तामाङ, कृष्ण तामाङ र कप्तान तामाङले अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष गरेको एकै मिलानको छुट्टा छुट्टै बयान ।

प्रतिवादी लाक्पा तामाङको साथबाट बरामद भई आएको खुकुरीको सम्बन्धमा यकिन कागज गराई दिनुहोस भनी सोधनी हुँदा पित्तलको काजो, पित्तलकै पारो भएको खैरो काठको बुट्टा काटिएको बीड सहित १८ इन्च लामो फलामको नाङ्गो खुकुरी मेरो होइन, उक्त खुकुरी मेरो दाजु बुद्धे तामाङको हो, घटनामा प्रयोग भएको खुकुरी को-कसको हो ? मलाई थाहा भएन भन्नेसमेत बेहोराको प्रतिवादि पेवाङ तामाङले गरी दिएको सनाखत कागज ।

मिति २०६६।६।९ गते मासुको निहुँमा मैले लाक्पा तामाङलाई खुकुरीले टाउकोमा हानी घाइते बनाएको र सोको क्षतिपूर्ति मिति २०६६।६।१० गते रु. ५०,०००।— माग गर्दा मैले १ विसौली घिउ र एउटा कुखुरा दिन्छु भनेपछि कुरा नमिली लाक्पा तामाङ प्रहरी चौकीमा जान्छु भनी चौकी तर्फ गएको, त्यसपछि हामी पनि चौकीमा जाने भनी दाजु बुद्धे तामाङलाई साथमा लिई गइरहेको अवस्थामा बाटोमा लाक्पा तामाङ, बीरबहादुर तामाङ, कृष्ण तामाङसमेतसँग भेट भई हिजोको कुरा मिलाउनु पर्छ भनी लाक्पानले रु. ५०,०००।— माग गरे र मैले दिन्न भन्दा लाक्पा रिसाएर मलाई झम्टिन खोज्दा दाजु बुद्धे तामाङले लाक्पा तामाङलाई समाती मैले रिसको झोकमा मेरो साथमा रहेको खुकुरी झिकी प्रहार गर्दा लाक्पा तामाङले छली निहुँरिदा दाजु बुद्धे तामाङको टाउकोमा लागी निज ढलेपछि म भागेको हो, मैले एकपटक मात्र प्रहार गरेको हो, पछि क-कसले प्रहार गरे मलाई थाहा भएन, भोलिपल्ट

मेरा दाजु बुद्धे तामाङको मृत्यु भएको हो भन्नेसमेत बेहोराको प्रतिवादी पेवाङ तामाङले अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष गरेको बयान ।

मृतकको मृत्युको कारण hypovolemic shock भन्नेसमेत उल्लेख भएको प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, मेलम्चीको पत्रसाथ प्राप्त मृतकको शवपरीक्षण प्रतिवेदन ।

मिति २०६६।६।१० गते दिनको ३ बजेको समयमा म मेरो गोठमा थिएँ, सोही दिन ६ बजेको समयमा अन्दाजी १०।१२ जना मान्छेले मेरो श्रीमानलाई बोकी ल्याई त्यही गोठमा राखी दिए । त्यसको केही समयपछि नै मेरो श्रीमान् बुद्धे तामाङको मृत्यु भयो । मेरो श्रीमानलाई को-कसले मिली मारे मराएको हो सो समयमा म नभएको कारण थाहा भएन । गाउँ घरमा कोही कसैसँग रीसझवी भएको मलाई थाहा छैन । घटना भएको अघिल्लो दिनमा पेवाङ तामाङ र लाक्पा तामाङबीच झगडा भएको भन्ने सुनेको हो, मैले देखिन भन्नेसमेत बेहोराको मृतकको श्रीमती खुम्डुमु तामाङले प्रहरीमा गरेको कागज ।

मिति २०६६।६।१० गते लाक्पा तामाङ र पेवाङ तामाङबीच क्षतिपूर्तिको कुरा नमिलेपछि पेवाङ तामाङले लाक्पा तामाङलाई खुकुरी प्रहार गर्दा पछाडिबाट लाक्पालाई बुद्धे तामाङले समातेकोमा लाक्पा तामाङ निहुँरिँदा पेवाङले हानेको खुकुरी बुद्धेको टाउकोमा लाग्न गएको हो, त्यसपछि हामी सबै मिली पेवाङलाई समान्न खोज्दा निज भागी गएकोले मसमेतले लखेट्दै जाँदा फेला परेन । त्यसपछि फर्की आउँदा लाक्पा तामाङले बुद्धे तामाङलाई खुकुरीले प्रहार गरी रहेको अवस्थामा देखी निजलाई समाती खुकुरी खोस्यौँ, बुद्धे तामाङको टाउको र खुट्टामा चोट लागेको थियो । त्यसपछि बुद्धे तामाङलाई निजको गोठसम्म पुर्‍याएकोमा भोलिपल्ट विहान मृत्यु भएको भनी सुनेको हुँ भन्नेसमेत बेहोराको गोपाल तामाङले प्रहरीमा गरेको कागज ।

मिति २०६६।६।१० गते म आफ्नै घरमा थिएँ । दिउसो चौकीमा जाने भनी लाक्पा तामाङसँग हिडेको थिएँ । गाउँको झगडा गाउँमा मिलाउनु पर्छ भनी मेरो बुबा मेन्दो तामाङले भनेपछि हामी फर्की आई घरमा बस्यौँ, लाक्पा तामाङसमेतका मानिसहरू आ-आफ्नो घरतर्फ गए । एकछिनपछि पेवाङले बुद्धे काट्यो भन्ने हो-हल्ला सुनी म पनि घटना भएको ठाउँमा गई हेर्दा बुद्धे तामाङ घाइते भई भुईँमा लडिरहेको, लाक्पा तामाङको हातमा खुकुरी भएको देखी मसमेतले खुकुरी खोसी के भएको बुझ्दा बुद्धे तामाङले लाक्पा तामाङलाई पछाडिबाट

समातेको, पेवाडले खुकुरी प्रहार गर्दा लाक्पा निहुँरिँदा उक्त खुकुरीले बुद्धेको टाउमा लाग्न गएको र पछि बुद्धे ढली रहेको ठाउँमा लाक्पा तामाडले पुनः खुकुरीले प्रहार गरेको भनी सुनेको हुँ, त्यसपछि बुद्धे तामाडलाई मसमेतले बोकी निजको गोठमा पुऱ्याएकोमा भोलिपल्ट विहान मृत्यु भएको भनी सुनेको हुँ भन्नेसमेत बेहोराको वाङ्गती तामाडले प्रहरीमा गरेको कागज ।

मिति २०६६।६।१० गते लाक्पा तामाड र पेवाड तामाडबीच क्षतिपूर्तिको कुरा नमिलेपछि पेवाड तामाडले लाक्पा तामाडलाई खुकुरी प्रहार गर्दा पछाडिबाट लाक्पालाई बुद्धे तामाडले समातेकोमा लाक्पा तामाड निहुँरिँदा पेवाडले हानेको खुकुरी बुद्धेको टाउकोमा लाग्न गएको हो । त्यसपछि हामी सबै मिली पेवाडलाई समान्न खोज्दा निज भागी गएकोले मसमेतले लखेट्दै जाँदा फेला परे परेन, त्यसपछि फर्की आउँदा लाक्पा तामाडले बुद्धे तामाडलाई खुकुरीले प्रहार गरी रहेको अवस्थामा देखी निजलाई समाती खुकुरी खोस्यौं । बुद्धे तामाडको टाउको र खुट्टामा चोट लागेको थियो । त्यसपछि बुद्धे तामाडलाई निजको गोठसम्म पुऱ्याएकोमा भोलिपल्ट विहान मृत्यु भएको भनी सुनी थाहा पाई सो ठाउँमा गई मसमेतले मृतक बुद्धे तामाडको लाश पोष्टमार्टमको लागि बोकी मेलम्चीसम्म लगेको हो भन्नेसमेत बेहोराको भीमलाल तामाडले प्रहरीमा गरेको कागज ।

मिति २०६६।६।१० गते अन्दाजी ३ बजेको समयमा म आफ्नै घरमा थिएँ, सो समयमा भएको घटना सम्बन्धमा प्रत्यक्ष देखेको छैन, मृतक बुद्धे तामाडलाई को-कसले के-कुन मनसायले मारे मराई म भन्न सक्दिन, मैले सुने अनुसार लाक्पा तामाड र पेवाड तामाडबीच झगडा भई पेवाड तामाडले लाक्पा तामाडलाई खुकुरी प्रहार गर्दा बुद्धे तामाडलाई लागेको हो भन्ने सुनी थाहा पाएको हो । निज बुद्धे तामाडको गाउँघरमा कोही कसैसँग रीसझवी भएको मलाई थाहा भएन । मेरो विचारमा निजको मृत्यु खुकुरी प्रहारबाट नै भएको जस्तो लाग्छ भन्नेसमेत बेहोराको सुनबहादुर तामाड, (क) खाम्सुङ तामाड, (ख) खाम्सुङ तामाड, प्रेम तामाड र पेम्वा तामाडसमेतको एकै मिलानमा छुट्टाछुट्टै हरफमा खुलाई लेखाई दिएको वस्तुस्थिति मुचुल्का ।

उक्त खुकुरी पेवाड तामाडको हो, पेवाड तामाडले खुकुरी प्रहार गरेपछि मैले पनि उक्त खुकुरीले बुद्धे तामाडलाई प्रहार गरेको हुँ, वारदात भईसकेपछि खुकुरी मैले मेरो घरमा लगी

राखेको थिएँ । उक्त खुकुरीमा रगत र रौंसमेत लागेकोले पछि आउँदा म आफैँले इन्द्रावती खोलामा पखाली ल्याएको हुँ भन्नेसमेत बेहोराको प्रतिवादी लाक्पा तामाङको ततिम्मा बयान कागज ।

संकलित प्रमाणबाट प्रस्तुत वारदातमा मृतक बुद्धे तामाङलाई चोट छाडेमा पेवाङ तामाङ र लाक्पा तामाङ नै हुन् भन्ने स्पष्ट देखियो । निजहरूको प्रस्तुत कार्य मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी महलको १ नं. विपरीत ऐ. १३(१) नं. को कसूर हुँदा निजहरू पेवाङ तामाङ र लाक्पा तामाङलाई ऐ. को १३(१) नं. बमोजिम सजाय हुन तथा अन्य प्रतिवादीहरू कसान तामाङ, कृष्ण तामाङ, बीरबहादुर तामाङको हकमा निजहरूले वारदात घटाउन मत सल्लाह दिएको, मृतकलाई चोट छाडेको वा चोट छाड्न बचन दिएको पनि देखिँदैन । तथापि घटनास्थलमा निजहरूको पनि उपस्थिति रहेको देखिँदा निजहरूको प्रस्तुत कार्य ऐ. ज्यान सम्बन्धी महलको १७(३) नं. को कसूर अपराध हुँदा निजहरूलाई ऐ. १७(३) बमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्नेसमेत बेहोराको अभियोग दावी ।

मिति २०६६।६।९ गते मासु बोक्ने विषयमा लाक्पा तामाङसँग मेरो झगडा भई मैले निजलाई खुकुरीले टाउकोमा हानी घाइते बनाएको र सोको क्षतिपूर्ति मिति २०६६।६।१० गते निजले रु. ५०,०००।- माग गर्दा सहमति हुन नसकी लाक्पा तामाङ प्रहरी चौकीमा जान्छु भनी चौकी तर्फ गएको, त्यसपछि म र मेरो दाजु बुद्धे तामाङ पनि चौकीमा नै गएर कुरा मिलाएर आउनु पर्‍यो भनी जाँदा बाटोमा लाक्पा तामाङ, बीरबहादुर तामाङ, कृष्ण तामाङसँग भेट भई लाक्पाले पुनः रु. ५०,०००।- क्षतिपूर्ति माग गरे र मैले यो बाटोमा मसँग के को पचास हजार हुनु र दिनु भन्दा लाक्पा रिसाएर यी दुवै दाजुभाइलाई मार्नुपर्छ भनी अन्य प्रतिवादी मध्येका कृष्ण तामाङले बुद्धे तामाङलाई समाति बीरबहादुरले यी दाजुभाइलाई मार्नुपर्छ भनी करायो, त्यसपछि लाक्पा तामाङले निज आफैँले बोकेर ल्याएको खुकुरीले मेरो दाजु बुद्धे तामाङलाई प्रहार गरे, त्यसपछि अन्य प्रतिवादीहरूले मलाई पनि मार्नुपर्छ भनी समाउन खोज्दा म भागी आफ्नो घरमा गएँ । यी अन्य प्रतिवादीहरू मध्येका लाक्पा तामाङले खुकुरीले हानेको चोटका कारण मेरो दाजुको मृत्यु भएको हो । यी अन्य प्रतिवादीहरूले झुठा बयान गरेको आधारमा मलाई झुठो आरोप लगाएको हो, मैले खुकुरी

हानेको छैन । मलाई सजाय हुनुपर्ने होइन भन्नेसमेत प्रतिवादी पेवाड तामाडले शुरु अदालतमा गरेको बयान ।

फुलपातीको दिन पेवाडले मलाई खुकुरी हानेको थियो । भोलिपल्ट २०६६।६।१० गते मैले क्षतिपूर्ति मागेकोमा क्षतिपूर्ति दिन्न तँ के गर्नुपर्छ गर भनेपछि चौकीतर्फ लाग्दा गाउँमै मिल्नुपर्छ भनी बाजेले सम्झाई हामी गाउँ फर्किने क्रममा पेवाड र बुद्धेसँग भेट भयो र मैले पैसा ल्याउ भनेपछि निज पेवाडले कस्सेर खुकुरीले हान्दा म निहुँरिएको हुँदा बुद्धे पछाडिपट्टी भएकोलाई टाउकोमा लागी बुद्धे ढले, त्यसपछि म त्यहाँ नै बसी पछि घरतर्फ गएको हुँ, बुद्धेलाई पछि क-कसले खुकुरी हाने मैले देखिन, निजलाई मैले हानेको छैन, बुद्धेलाई मैले हान्नुपर्ने रिसइवी केही पनि थिएन, छैन । मैले कसूर गरेको नहुँदा सजाय पाउनु पर्ने होइन भन्नेसमेत बेहोराको प्रतिवादी लाक्पा तामाडले सुरु अदालतमा गरेको बयान ।

पेवाडले लाक्पालाई खुकुरीले कस्सेर हिकार्उँदा लाक्पाले छली निहुँरिदा बुद्धेलाई लागी ढलेको हो, मैले खुकुरी हानेको पनि होइन, त्यसैले दावीबमोजिम सजाय पाउनुपर्ने होइन भन्नेसमेत बेहोराको प्रतिवादी बीरबहादुर तामाडले शुरु अदालतमा गरेको बयान ।

खुकुरी झिकी पेवाडले लाक्पालाई भनी हान्दा लाक्पाले छल्दा बुद्धे तामाडलाई टाउकोमा लागी ढलेको हो, पेवाडलाई हामीले समाउन खोज्दा पेवाड भागे, घाइते बुद्धेलाई निजको गोठसम्म पुर्‍याएको हो । मैले अपराध नगरेकोले मैले सजाय पाउनु पर्ने होइन भन्नेसमेत बेहोराको प्रतिवादी कृष्ण तामाडले शुरु अदालतमा गरेको बयान ।

पेवाडले लाक्पालाई भनी खुकुरी हान्दा छली बुद्धेलाई लागेछ, त्यसपछि हामी पेवाडलाई खोज्न गएको हो, त्यसपछि लाक्पाले बुद्धेलाई हिकार्एको होइन, मृतकलाई मैले काटी मारेको नहुँदा दावीबमोजिम मैले सजाय पाउनु पर्ने होइन भन्नेसमेत बेहोराको प्रतिवादी कप्तान तामाडले सुरु अदालतमा गरेको बयान ।

पेवाडले लाक्पालाई भनेर खुकुरी हानेकोमा बुद्धेलाई लागेको भन्ने सुनेको हो, मसमेत भई बुद्धेलाई कटेरोसम्म पुर्‍याईदिएको हो, लाक्पाले खुकुरी हानेको देखिन, सो घटनामा कप्तान, बीरबहादुर, कृष्णको कुनै सहयोग संलग्नता छैन भन्नेसमेत बेहोराको बुझिएका मानिस वाइती तामाडले शुरु अदालतमा गरेको बकपत्र ।

घटना घटेको दिन म पानी लिन गएकोमा हल्लाखल्सा सुनेर घटनातर्फ जाँदा पेवाङ नाङ्गो खुकुरी चलाउँदै मेरो दुश्मनलाई मार्न नदिने, यो खुकुरी खोजेको हो भनी कराउँदै रहेछ । बुद्धे तामाङ सोही स्थानमा रगत पच्छे भएर ढलेको रहेछ, लाक्पा केही पर लगलग कामेर बसेको रहेछ । वीरबहादुर, कसान, गोपालसमेत आउँदै थिए । सबै आईसकेपछि पेवाङ त्यहाँबाट भागेको हो, बुद्धेले मलाई घर पुर्‍याई देउ भनेकोले गोपाल तामाङसमेतले गोठमा पुर्‍याई दिएको हो, लाक्पाले खुकुरी हानेको मैले देखिन भन्नेसमेत बेहोराको प्रहरीमा कागज गर्ने भीमलाल तामाङले सुरु अदालतमा गरेको बकपत्र ।

पेवाङले बुद्धेलाई खुकुरीले हानेको भन्ने सुनेको र लाक्पाले खुकुरी हानेको छैन, वीरबहादुर, कसान, कृष्णले बुद्धेलाई बचाउन मदत गरेको भन्ने सुनेको भन्ने प्रतिवादीका साक्षी छाड्दा तामाङले सुरु अदालतमा गरेको बकपत्र ।

पेवाङ तामाङले खुकुरी निकाली पैसा दिन्न भनी लाक्पालाई खुकुरी प्रहार गर्न खोज्दा सँगै गएका बुद्धे तामाङलाई लाग्न गएको भन्ने सुनेको, पेवाङले बुद्धेलाई खुकुरीले हान्दै थियो र बाडती, भीमलाल पनि आएपछि खुकुरी खोसौं भनेपछि खुकुरी सोही ठाउँमा फालेर पेवाङ भागेको हो । निज बुद्धे तामाङको सुरक्षाको लागि बाडती, धनबहादुर, दावा छिरिङ र मसमेत भई बोकेर निजलाई गोठमा लगेर राखेको हो भन्नेसमेत बेहोराको बुझिएका गोपाल तामाङले सुरु अदालतमा गरेको बकपत्र ।

कसान तामाङले बुद्धे तामाङमाथि खुकुरी प्रहार गरेछ, त्यसपछि कृष्ण, वीरबहादुर, लाक्पा तामाङसमेतले बुद्धे तामाङलाई कोहीले खुकुरी, कोहीले लाठाले हानेछन्, त्यसपछि बुद्धे तामाङकै कटेरोमा लगी छाडी दिएछन् । पेवाङले बुद्धे तामाङलाई खुकुरी प्रहार गरेको होइन, निज पेवाङ तामाङसमेतलाई आक्रामण गर्न खोजेपछि पेवाङ सो घटनाबाट भागेर बाच्न सफल भएको हो भन्नेसमेत बेहोराको जाहेरवाला आइत तामाङले सुरु अदालतमा गरेको बकपत्र ।

हल्ला खल्ला सुनी म त्यस ठाउँमा जाँदा बुद्धे तामाङ भुईँमा लडिरहेको थियो । बुद्धेले मान्छेलाई नमार भनी कराईरहेको र पेवाङले मेरो दुश्मन मार्न नपाए तँलाई मार्छु भनी खुकुरीले बुद्धेलाई नै हान्दै रहेछ । लाक्पा पछाडि हट्दै रहेछ, म सो ठाउँमा पुग्दा बुद्धे तामाङले नै मलाई भाइले मान्यो, मैले मान्छेसँग झगडा नगर भन्दा यस्तो गन्यो मलाई

घरसम्म पुन्याईदेउ भन्यो, पेवाङ रक्सीले मातेको थियो भन्नेसमेत बेहोराको बुझिएका प्रेम तामाङले सुरु अदालतमा गरेको बकपत्र ।

प्रतिवादी लाक्पा तामाङ र पेवाङ तामाङ कसूरदार देखिँदा पछि प्रमाण बुझ्दै जाँदा ठहरेबमोजिम हुने नै हुँदा हाल यी प्रतिवादीहरू लाक्पा तामाङ र पेवाङ तामाङलाई मुद्दा पुर्पक्षका लागि अदालती बन्दोबस्तको ११८ को देहाय दफा २ बमोजिम कानूनबमोजिमको सिधा खान पाउने गरी र प्रतिवादी बीरबहादुर तामाङ, कृष्ण तामाङ र कप्तान तामाङबाट मुद्दा पुर्पक्षका लागि अ.बं. ११८ नं. को देहाय दफा ५।१० बमोजिम जनही रु. ९,०००।—(नौ हजार) नगद वा सो बराबरको जेथाजमानी लिई तारेखमा राख्नु, दिन नसकै कानूनबमोजिम सीधा खान पाउने गरी अ.बं. १२१ नं. बमोजिम थुनुवा पुर्जी दिई थुनामा राख्न कारागार कार्यालय, चौतारा सिन्धुपाल्चोकमा पठाई दिनु भन्नेसमेत बेहोराको मिति २०६६।७।८ गतेको सुरु अदालतको थुनछेक आदेश ।

उक्त तीन मुचुल्का बेहोरा सही हो, काम तामेल रोहवरमा भएको सहिछाप मेरै हो भनी बुझिएका प्र.स.नि. जगदीश खड्काले मिति २०६७।३।२७ गते सुरु अदालतमा गरेको बकपत्र ।

मृतक बुद्धे तामाङको शरीरको टाउको, जीउ, खुट्टामा चोट देखे भनी बुझिएका लाशजाँच मुचुल्काका मनिबहादुर तामाङले मिति २०६७।३।२७ गते सुरु अदालतमा गरेको बकपत्र ।

प्रतिवादी पेवाङ तामाङले खुकुरीले १ चोट र प्रतिवादी लाक्पा तामाङले सोही खुकुरीले २ चोटसमेत प्रहार गरेको चोट पीडाका कारण भोलिपल्ट मिति २०६६।६।११ गते निज मृतक बुद्धे तामाङको मृत्यु भएको हुँदा निज प्रतिवादी पेवाङ तामाङ र प्रतिवादी लाक्पा तामाङले ज्यान सम्बन्धी महलको १ नं. विपरीत ऐ. महलको १३(१) नं. बमोजिम कसूर अपराध गरेको हुँदा निज प्रतिवादी पेवाङ तामाङ र प्रतिवादी लाक्पा तामाङसमेत जना २ लाई सोही ज्यान सम्बन्धी महलको सोही १३(१) नं. बमोजिम जनही सर्वस्व सहित जन्मकैद हुने र मुलुकी ऐन, अ.बं. १८८ नं. बमोजिम ८ वर्ष कैद गर्न उपयुक्त हुने । साथै प्रतिवादी कप्तान तामाङसमेत जना ३ को प्रस्तुत वारदातमा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपले कुनै पनि किसिमको सहभागिता तथा संलग्नता नदेखिएको हुँदा निज प्रतिवादी कृष्ण तामाङ, कप्तान

तामाङ र बीरबहादुर तामाङसमेत जना ३ उपरको अभियोग दावी पुग्न सक्दैन । यी प्रतिवादीहरु कप्तान तामाङ, कृष्ण तामाङ र बीरबहादुर तामाङसमेत जना ३ ले अभियोग दावीबाट सफाई पाउने ठहर्छ भन्ने सुरु सिन्धुपाल्चोक जिल्ला अदालतबाट मिति २०६८।२।३० मा भएको फैसला ।

मेरो अदालत समक्षको बयान अन्य स्वतन्त्र व्यक्तिहरुको बकपत्रबाट पुष्टि भई मैले प्रहार गरेको होइन भन्ने प्रष्ट भएको छ । मृतकको शरीरमा ३ चोटभन्दा अधिक देखिएको छ । म लाक्पा तामाङले प्रहार गरेको होइन भनी अनुसन्धानमा बुझिएका व्यक्तिहरुले पनि अदालत समक्ष बकपत्र गरी दिएको अवस्थामा विना आधार मैले खुकुरीले २ चोट हिकार्एको भनी सर्वश्व सहित जन्मकैद गर्ने गरी २८ वर्षको राय व्यक्त गरी माननीय जिल्ला न्यायाधीशले गर्नुभएको फैसला त्रुटिपूर्ण हुँदा बदर गरी अभियोग माग दावीबाट फुर्सद गरी पाउँ भन्नेसमेत बेहोराको प्रतिवादी लाक्पा तामाङको पुनरावेदन अदालत पाटनमा परेको पुनरावेदन पत्र ।

वारदातको समयमा प्रतिवादीहरु वारदातस्थलमा उपस्थित रहेको भन्ने तथ्यमा कुनै विवाद रहेकोसमेत छैन । वारदातस्थलमा पेवाङ लामाले खुकुरी निकाली प्रहार गर्न लाग्दाकै अवस्थामा कप्तान तामाङसमेतका विरुद्ध खण्डमा उल्लेखित प्रतिवादीहरुले हस्तक्षेप गरी प्रहार गर्नबाट रोक्नुपर्नेमा निजहरु मुकदर्शक भई बसेको कारणबाट मृतकको मृत्यु भएको देखिँदा वारदात गर्नमा यी प्रतिवादीहरुसमेत संलग्न भएको भन्ने पुष्टि भएकोमा उल्लेखित प्रतिवादीहरुलाई आरोपित कसूरबाट सफाई दिई भएको फैसला त्रुटिपूर्ण हुँदा सफाई दिएको हदसम्म उक्त फैसला बदर गरी प्रतिवादीहरुलाई मागदावी बमोजिम सजाय गरिपाउँ भन्नेसमेत बेहोराको वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन अदालत पाटनमा परेको पुनरावेदन पत्र ।

प्रतिवादीहरु कृष्ण तामाङ, कप्तान तामाङ र बीरबहादुर तामाङलाई शुरु अदालतले सफाई दिने गरी गरेको फैसला प्रमाण मूल्याङ्कनको रोहमा फरक पर्न सक्ने देखिँदा मुलुकी ऐन, अ.बं. २०२ नं. बमोजिम प्रत्यर्थी झिकाई आएपछि नियमबमोजिम पेश गर्नु भन्ने पुनरावेदन अदालतको आदेश ।

शुरु सिन्धुपाल्चोक जिल्ला अदालतबाट मिति २०६८।२।३० मा भएको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ । पुनरावेदक प्रतिवादीहरु तथा वादी नेपाल सरकारको

पुनरावेदन जिकिर पुग्न सकदैँन भन्ने पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६९।६।२३ को फैसला ।

पुनरावेदन अदालत पाटनको फैसलामा चित्त बुझेन । कसूरदार ठहर भएका प्रतिवादी लाक्पा र पेवाडबीच अघिल्लो दिन भएको विवाद र कुटपिटको कारण प्रतिवादीहरु कप्तान, कृष्ण र बीरबहादुर लाक्पा तामाङको सँगसाथै उजुर गरी बदला लिने उद्देश्यले एकजुट भई हिडेको र पेवाडसँग जम्काभेट हुँदा घटना भएको भन्ने मिसिलबाट पुष्टि भएको छ । वारदातस्थलमा घटना हुँदा या प्रतिवादी उपस्थित रहेको र पेवाडले खुकुरी निकाली प्रहार गर्न लाग्दा यी प्रतिवादीहरुले हस्तक्षेप गरी रोक्नु पर्नेमा मुकदर्शक भई बसेको कारण मृतकको मृत्यु भएको अवस्थामा निजहरुलाई ज्यान सम्बन्धी महलको १७(३) नं. बमोजिम सजाय गर्नुपर्नेमा सफाई दिएको मिलेको छैन, उल्टी गरी निजहरुलाई पनि अभियोग दावीबमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्ने वादी नेपाल सरकारको यस अदालतमा परेको पुनरावेदन पत्र ।

पुनरावेदन अदालतको फैसलामा चित्त बुझेन । म पुनरावेदक लाक्पा तामाङलाई पेवाड तामाङले खुकुरी प्रहार गरी घाइते बनाएको विषयमा उजुर गर्न प्रहरी चौकीमा जाने क्रममा पेवाड र बुद्धे तामाङले एक्कासी मलाई बाटो छेकी बुद्धे तामाङले पछाडिबाट मलाई समाएको अवस्थामा पेवाडले मलाई खुकुरी प्रहार गर्दा म निहुरेको कारण बुद्धेलाई खुकुरी लाग्न गएको हो । मैले बुद्धेलाई खुकुरी प्रहार गरेको होइन । बुद्धेसँग मेरो कुनै प्रकारका झै झगडा र पूर्वरीसइवी नभएको र मार्नुपर्ने कुनै कारण पनि नभएको अवस्थामा मलाईसमेत कसूरदार ठहराई सजाय गरेको शुरु र पुनरावेदन अदालतको फैसला त्रुटिपूर्ण भएकोले उल्टी गरी सफाई पाउँ भन्ने प्रतिवादी लाक्पा तामाङको यस अदालतमा परेको पुनरावेदन पत्र ।

पुनरावेदन अदालतको फैसलामा चित्त बुझेन । सहअभियुक्त लाक्पा तामाङले आफ्नो बचाउको लागि मेरो विरुद्धमा पोल गरी बयान गरेको आधारमा मलाई कसूरदार ठहर गर्न मिल्दैन । निज प्रतिवादीले नै बुद्धे तामाङलाई पटकपटक खुकुरी प्रहार गरेको कुरामा निज सावित भएको अवस्थामा मेरो खुकुरी प्रहारको कारणबाट मृत्यु भएको भन्न मिल्दैन । मैले बुद्धे तामाङसँग झगडा गर्नुपर्ने कारण एवं पूर्व रीसइवीसमेत केही नभएको अवस्थामा अनुसन्धानको क्रममा जबरजस्ती गराइएको बयानलाई आधार मानी मलाई कसूरदार ठहराई शुरुबाट भएको फैसला सदर गरेको पुनरावेदन अदालतको फैसला त्रुटिपूर्ण भएकोले उल्टी

गरी अभियोग दावीबाट सफाई पाउँ भन्ने प्रतिवादी पेवाङ तामाङको यस अदालतमा परेको पुनरावेदन पत्र ।

नियमबमोजिम दैनिक पेशी सूचीमा चढी पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको पुनरावेदन सहितको मिसिल अध्ययन गरियो । प्रस्तुत मुद्दामा शुरु सिन्धुपाल्चोक जिल्ला अदालतको फैसला सदर गरेको पुनरावेदन अदालत पाटनको फैसला मिलेको छ वा छैन र वादी प्रतिवादीहरूको पुनरावेदन जिकिर पुग्ने हो वा होइन भन्ने सम्बन्धमा निर्णय दिनुपर्ने देखिन आयो ।

निर्णयतर्फ विचार गर्दा, प्रतिवादी पेवाङ तामाङ र लाक्पा तामाङले प्रहार गरेको खुकुरीको चोटको कारण बुद्धे तामाङको मृत्यु भएकोले निज प्रतिवादीहरूलाई ज्यान सम्बन्धी महलको १३(१) नं. बमोजिम सजाय हुन र अन्य प्रतिवादीहरू कप्तान तामाङ, कृष्ण तामाङ र बीरबहादुर तामाङले मृतकलाई चोट छोड्न बचन नदिए पनि घटना घटाउन सल्लाह दिएको र निजहरूको पनि घटनास्थलमा उपस्थित रहेको देखिएकोले निज प्रतिवादीहरूलाई ज्यान सम्बन्धी महलको १७(३) नं. बमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्ने वादी पक्षको अभियोजन दावी रहेको पाइन्छ । शुरु सिन्धुपाल्चोक जिल्ला अदालतले प्रतिवादी पेवाङ तामाङ र लाक्पा तामाङलाई मृतक बुद्धे तामाङलाई मारेको कसूरमा ज्यान सम्बन्धी महलको १३(१) नं. बमोजिम सर्वश्व सहित जन्मकैदको सजाय भई अन्य प्रतिवादीहरूको वारदातमा संलग्नता नदेखिएको भनी सफाई दिने एवं प्रतिवादी पेवाङ तामाङ र लाक्पा तामाङको हकमा अ.बं. १८८ नं. बमोजिम ८ वर्ष कैद हुन राय व्यक्त भएको फैसला पुनरावेदन अदालत पाटनबाट सदर भए उपर वादी नेपाल सरकार एवं प्रतिवादी लाक्पा तामाङ र पेवाङ तामाङको यस अदालतमा पुनरावेदन परी निर्णयार्थ यस इजलास समक्ष पेश भएको रहेछ ।

पुनरावेदक प्रतिवादी लाक्पा तामाङले यस अदालतमा पुनरावेदन गर्दा मुख्य रूपमा मृतक बुद्धे तामाङसँग आफ्नो कुनै पूर्व रिसइवी नभएको, वारदातस्थलमा निज बुद्धेले आफूलाई पछाडिबाट समातेको बेला पेवाङ तामाङले आफू उपर खुकुरी प्रहार गर्दा आफू छलिएकोले बुद्धे तामाङलाई लागेको हो । आफूले बुद्धे तामाङलाई खुकुरी प्रहार नगरेको कारण सजाय हुनुपर्ने होइन भन्ने जिकिर लिएको पाइन्छ भने प्रतिवादी पेवाङ तामाङले यस अदालतमा

पुनरावेदन गर्दा आफूलाई सह अभियुक्त लाक्पा तामाङको पोलको आधारमा कसूरदार ठहराएको फैसला त्रुटिपूर्ण रहेको भन्ने जिकिर रहेको पाइन्छ ।

यस सम्बन्धमा प्रस्तुत मुद्दाको मिसिल संलग्न तथ्यगत अवस्थालाई हेर्दा प्रतिवादी लाक्पा तामाङले मौकामा अनुसन्धानको क्रममा बयान गर्दा पेम्वा तामाङले खुकुरी निकाली आफूलाई प्रहार गर्न लाग्दा आफू निहुँरिएकाले आफूलाई समाती रहेको बुद्धे तामाङको टाउकोमा उक्त खुकुरी लागी बुद्धे तामाङ ढलेको, बुद्धेलाई खुकुरी लागेको देखेपछि पेवाङ घटनास्थलबाट भागेको र रीसको झोंकमा सोही खुकुरीले आफूले पनि बुद्धेको टाउको तथा खुट्टामा प्रहार गरेको भनी यी प्रतिवादी लाक्पा तामाङले मृतकलाई टाउको एवं खुट्टामा खुकुरी प्रहार गरेको कुरामा सावित भई अर्का प्रतिवादी पेवाङलाई समेत पोल गरेको देखिएको छ । यी प्रतिवादी लाक्पा तामाङले अदालतमा बयान गर्दा मृतक बुद्धे तामाङलाई आफूले खुकुरी प्रहार नगरेको, पेवाङले आफू उपर प्रहार गरेको खुकुरी मृतक बुद्धेलाई लाग्न गएको भनी कसूरमा इन्कारी भई बयान गरेको देखिए पनि मृतकको लाशजाँच मुचुल्कामा टाउकोमा काटिएको चोटका अतिरिक्त खुट्टामा पनि धारिलो हतियारको चोट रहेको देखिएको, निजको साथबाट वारदातमा प्रयोग भएको खुकुरी बरामद भएको, घटनास्थलमा उपस्थित रहेका अन्य प्रतिवादीहरू बीरबहादुर तामाङ, कृष्ण तामाङ र कप्तान तामाङले मौकामा बयान गर्दा यी प्रतिवादी लाक्पाले समेत बुद्धे तामाङको खुट्टा र टाउकोमा खुकुरीले प्रहार गरेको भनी किटानी साथ उल्लेख गरेको र अर्का प्रतिवादी पेवाङ तामाङले मौकामा बयान गर्दा आफूले एक पटक मात्र बुद्धे तामाङलाई प्रहार गरेको भनी उल्लेख गरेको तथ्यगत अवस्थाको पृष्ठभूमिमा हेर्दा यी प्रतिवादी लाक्पा तामाङले अदालतमा गरेको इन्कारी बयान पुष्टि भएको देखिँदैन । उल्लिखित अवस्थामा निजको अदालत समक्षको इन्कारी बयानलाई प्रमाणको रूपमा ग्रहण गर्न मिल्ने देखिएन । मिसिल संलग्न सबुद प्रमाणको रोहमा यी प्रतिवादी लाक्पा तामाङलाई कसूरदार ठहराई सजाय गर्ने ठहराएको शुरु र पुनरावेदन अदालतको फैसला मनासिव देखिन आएको छ । आफूले मृतक बुद्धे तामाङलाई खुकुरी प्रहार गरेको नहुँदा सफाई पाउनु पर्ने भन्ने प्रतिवादी लाक्पा तामाङको पुनरावेदन जिकिर मनासिव देखिएन ।

अब प्रतिवादी पेवाङ तामाङको हकमा विचार गर्दा निजले यस अदालतमा पुनरावेदन गर्दा आफूले बुद्धे तामाङलाई खुकुरी प्रहार नगरेको र सहअभियुक्त लाक्पा तामाङले गरेको

पोलका आधारमा आफूलाई कसूरदार ठहराउन नमिल्ने हुँदा शुरू र पुनरावेदन अदालतको फैसला उल्टि गरी सफाई पाउनु पर्छ भन्ने जिकिर लिएको पाइन्छ ।

यी प्रतिवादी पेवाड तामाङले मौकामा अनुसन्धानको क्रममा बयान गर्दा लाक्पा तामाङलाई बुद्धे तामाङले समाति रहेको बेला आफ्नो साथमा रहेको खुकुरीले लाक्पालाई प्रहार गर्दा लाक्पा तामाङ निहुँरिएकाले बुद्धे तामाङको टाउकोमा खुकुरी लागी निज ढलेको भन्ने कुरामा सावित रहेको पाइन्छ । यी प्रतिवादीले अदालतमा बयान गर्दा आफूले बुद्धे तामाङलाई खुकुरी प्रहार गरेको नभई लाक्पा तामाङले खुकुरी हानेको कारण बुद्धेको मृत्यु भएको भनी कसूर गरेकोमा इन्कार रहे पनि प्रतिवादी लाक्पाले मौकामा यी प्रतिवादीलाई पोल गरी गरेको बयान, घटनास्थलमा उपस्थित प्रतिवादीहरू बीरबहादुर तामाङ, कृष्ण तामाङ र कप्तान तामाङले मौकामा यी प्रतिवादीले बुद्धे तामाङलाई खुकुरीले टाउकोमा प्रहार गरेको भनी गरेको बयान एवं मौकामा कागज गर्ने गोपाल तामाङ र भीमलाल तामाङ र मृतकको शरीरमा लागेको चोटसमेतको तथ्यगत आधारको पृष्ठभूमिमा हेर्दा यी प्रतिवादीले अदालतमा गरेको इन्कारी बयान पुष्टि भएको देखिँदैन । मिसिल संलग्न कागजातहरूबाट यी प्रतिवादीसमेतले प्रहार गरेको खुकुरीको चोटबाट मृतक बुद्धे तामाङको मृत्यु भएको देखिएकाले निजलाई कसूरदार ठहराई सजाय गरेको शुरू र पुनरावेदन अदालतको फैसला मनासिव देखिएकाले आफू निर्दोष रहेकोले सफाई पाउनु पर्ने भन्ने यी प्रतिवादी पेवाड तामाङको पुनरावेदन जिकिर मनासिव देखिएन ।

अब प्रतिवादीहरू बीरबहादुर तामाङ, कृष्ण तामाङ र कप्तान तामाङ उपर वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिर सम्बन्धमा विचार गर्दा निज प्रतिवादीहरू वारदात हुँदा घटनास्थलमा उपस्थित रहेका एवं पेवाङले खुकुरी प्रहार गर्दा हस्तक्षेप गरी रोक्नु पर्नेमा नरोकेकोले मृतकको मृत्यु भएकोले ज्यान सम्बन्धी महलको १७(३) नं. बमोजिम सजाय गर्नुपर्नेमा सफाई दिएको शुरू फैसला सदर गरेको पुनरावेदन अदालतको फैसला नमिलेको भन्ने जिकिर लिइएको पाइन्छ ।

यस सम्बन्धमा मिसिल हेर्दा यी प्रतिवादीहरू बीरबहादुर तामाङ, कृष्ण तामाङ र कप्तान तामाङ वारदात हुँदा घटनास्थलमा उपस्थित रहेको भन्ने कुरा निजहरूको अदालतको बयान समेतबाट पुष्टि भएको छ । यी प्रतिवादीहरूले वारदात घटाउन सल्लाह दिएको वा मृतकलाई

चोट छोडेको वा चोट छोड्न बचन दिएको नदेखिएको भनी वादी पक्षको अभियोग दावीमा नै स्पष्ट रुपमा उल्लेख भएको पाइन्छ । यी प्रतिवादीहरूले मौकामा अनुसन्धानको क्रममा बयान गर्दासमेत आफूहरू घटनास्थलमा मौजुद रहे पनि मृतक उपर खुकुरी प्रहार गरी मार्ने कार्यमा संलग्न रहेको देखिएको छैन । त्यसका अतिरिक्त मुख्य प्रतिवादीहरू लाक्पा तामाङ र पेवाङ तामाङको बयानसमेतमा यी प्रतिवादीहरूलाई पोल गरेको अवस्था छैन । घटनाका प्रत्यक्षदर्शी गोपाल तामाङले मौकामा कागज गर्दा पनि यी प्रतिवादीहरूको मृतकलाई मार्ने कार्यमा कुनै प्रकारको संलग्नता रहेको भन्ने उल्लेख छैन । मिसिल संलग्न उपयुक्त तथ्यगत अवस्थाहरूबाट यी प्रतिवादीहरू वारदातस्थलमा उपस्थित रहेको भन्ने पुष्टि भएपनि मृतक बुद्धे तामाङलाई मार्ने कार्यमा संलग्न रहेको पुष्टि नभएकोले यी प्रतिवादीहरू बीरबहादुर तामाङ, कृष्ण तामाङ र कप्तान तामाङलाई आरोपित कसूरबाट सफाई दिने ठहराएको शुरु फैसला सदर गरेको पुनरावेदन अदालतको फैसला मनासिव देखियो । यी प्रतिवादीहरूलाई ज्यान सम्बन्धीको १७(३) नं. बमोजिम सजाय हुनुपर्छ भन्ने वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिर मनासिव देखिएन ।

अतः उपरोक्त प्रमाणहरू समेतका आधारमा प्रतिवादी पेवाङ तामाङ र प्रतिवादी लाक्पा तामाङलाई मुलुकी ऐन ज्यान सम्बन्धी महलको १३(१) नं. बमोजिम सर्वश्व सहित जन्मकैद हुने र प्रतिवादी बीरबहादुर तामाङ, प्रतिवादी कृष्ण तामाङ र प्रतिवादी कप्तान तामाङले अभियोग दावीबाट सफाई पाउने ठहराई सिन्धुपाल्चोक जिल्ला अदालतबाट मिति २०६८।२।३० मा भएको फैसला सदर गर्ने गरी पुनरावेदन अदालत पाटनबाट मिति २०६९।६।२३ मा भएको फैसला मिलेको देखिँदा सदर हुने ठहर्छ ।

अब प्रतिवादीहरू पेवाङ तामाङ र लाक्पा तामाङलाई अ.बं. १८८ नं. बमोजिम ८ वर्ष मात्र कैद हुन उपयुक्त भएको भनी शुरु जिल्ला अदालत र पुनरावेदन अदालतबाट व्यक्त भएको राय सम्बन्धमा विचार गर्दा प्रस्तुत मुद्दाको मिसिल संलग्न तथ्यगत अवस्थालाई हेर्दा लाक्पा तामाङ र पेवाङ तामाङबीच भएको झैझगडामा प्रहार भएको खुकुरीको चोट लागी यी मृतकको मृत्यु भएको देखिएको छ । प्रतिवादीहरू लाक्पा तामाङ र पेवाङ तामाङको बुद्धे तामाङलाई मार्नुपर्ने पूर्वीरसइवी रहेको देखिएको छैन । यी मृतकलाई मार्नको लागि पूर्वयोजना बनाएको भन्ने पनि देखिएको छैन ।

प्रतिवादीहरू लाक्पा र पेवाङबीचको झगडामा मृतकले लाक्पालाई पछाडिबाट समातेको बेला पेवाङले लाक्पालाई प्रहार गरेको खुकुरी यी मृतकलाई लागेको भन्ने मिसिलबाट देखिएको छ । घटनास्थलमा उपस्थित रहेका प्रतिवादीहरू बीरबहादुर तामाङ, कृष्ण तामाङ, कसान तामाङको बयान र घटनाका प्रत्यक्षदर्शी गोपाल तामाङसमेतको कागजबाट प्रतिवादीहरू लाक्पा र पेवाङको झैझगडामा घटनास्थलमा रहेका यी मृतक उपर अचानक खुकुरी प्रहार भएको देखिएकोले ठहरेबमोजिम कैद सजाय गर्दा चर्को पर्न जाने देखिएकाले प्रतिवादी लाक्पा तामाङ र पेवाङ तामाङलाई अ.बं. १८८ नं. बमोजिम १० वर्ष कैद हुन मनासिव देखिएकोले निजहरूलाई जनही १० वर्ष कैद हुने ठहर्छ । अरुमा तपसिल बमोजिम गर्नु ।

तपसिल

माथि फैसलामा उल्लेख भएबमोजिम प्रतिवादीहरू लाक्पा तामाङ र पेवाङ तामाङलाई ज्यान सम्बन्धी महलको १३(१) नं. बमोजिम सर्वश्व सहित जन्मकैदको सजाय हुने ठहरी अ.बं. १८८ नं. बमोजिम १०(दश) वर्ष कैद हुने ठहरेकोले यी प्रतिवादीहरूको हकमा शुरु जिल्ला अदालतको फैसलाको तपसिल खण्डको लगत संशोधन गरी प्रतिवादी मध्ये लाक्पा तामाङ मिति २०६६।६।१६ देखि हिरासतमा रहेको देखिएकोले मिति २०७६।६।१५ सम्म कैदमा राखी २०७६।६।१६ मा कैदबाट छोडी दिनु र प्रतिवादी पेवाङ तामाङ मिति २०६६।६।२१ देखि हिरासतमा रहेको देखिएकोले मिति २०७६।६।२० सम्म कैदमा राखी २०७६।६।२१ देखि कैदबाट छाडिदिनु भनी शुरु जिल्ला अदालतमा लगत दिनु.....१ फैसलाको जानकारी कैदमा रहेका प्रतिवादीहरूलाई दिई प्रस्तुत मुद्दाको दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार गरी बुझाई दिनु.....२

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु ।

प्रधान न्यायाधीश

इजलास अधिकृत: विश्वनाथ भट्टराई

कम्प्युटर गर्ने: रामशरण तिमिल्सीना

इति सम्बत् २०७२ साल साउन २९ गते रोज ६ शुभम् ।